

Behovsanalys Kombinationsutbildningar Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionen med sina 49 kommuner och 1.7 miljoner invånare är en av Sveriges största regioner. Delar av regionen består av kustlandskap, medan andra delar består av inland- och jordbruksbyggd. Både storstäder och landsbygd finns representerade. Detta innebär att behoven och därmed den regionala utbildnings-planeringen skiljer sig åt till viss del. Regionen är indelad i fyra delregioner vilka är Göteborgsregionen, Fyrbodalen, Boråsregionen samt Skaraborg. Fokus i denna behovsanalys är Skaraborg, även om alla de andra tre delregionerna finns representerade i svaren. Samverkan och planering kring kombinationsutbildningar sker i huvudsak mellan samsökande kommuner mot statsbidrag för regionalt yrkesvux och i de nätverk där rektorer för vuxenutbildningen verkar. Till allra största delen har man samverkan inom de fyra delregionerna.

Arbetsmarknad

Vilka kommande kompetensbehov kan man utröna?

Företrädare för de lokala branscherna inom Västra Götaland är överens om att det på kort sikt, det vill säga inom 1-3 år kommer att råda (och råder) brist på personal inom framförallt:

- Vård- och omsorgssektorn
- Bygg- och anläggning
- Industri
- Turism- och besöksnäring

När det gäller kompetensförsörjningen ytterligare framåt, på lång sikt, det vill säga inom 3 – 5 år så ser man fortfarande med oro på rekryteringsläget inom redan nämnda branscher. Dock flaggar man också för att det kan komma att bli aktuellt att stärka upp inom energiomställning, naturbruk samt inom innovation och HR.

Kombinationsutbildningar kan vara avgörande för att kompetensförsörja samt möta rekryteringsbehoven hos de branscher där det råder brist på personal. Dessa är framförallt vård- och omsorgssektorn samt inom tillverkande industri.

Näringslivsföreträdare menar att chansen till anställning efter en gymnasieal yrkesutbildning, vilket en kombinationsutbildning oftast är, ser mycket god ut. Detta är förstås beroende på vilket yrkesutgång man följer. Inom tidigare nämnda branscher som inom vård- och omsorg, industri, besöksnäring, storkök samt inom bygg- och anläggning är chanserna särskilt goda.

Utbildningsform

Övervägande delen av alla tillfrågade kommuner anordnar kombinationsutbildning/ar. De som inte själva anordnar erbjuder sina medborgare denna utbildningsform genom samverkansavtal med närliggande kommuner. Man är överens om att utbildningsformen i de allra flesta fall är både lämpad och gynnsam för målgruppens progression.

När det gäller vilken eller vilka yrkesutgångar som bäst lämpar sig som just kombinationsutbildningar så går svaren isär något. Det finns företrädare som menar att alla gymnasiala utbildningar lämpar sig som kombinationsutbildningar, då menar man att det handlar om huruvida man som utbildningssamordnare har kompetens nog att arbeta med ett språkutvecklande arbetssätt på ett gynnsamt sätt. Andra förespråkar att man bör använda sig av kombinationsutbildningar där yrket inte har en hög språkstatus eller kräver en hög språklig- och/eller en hög kommunikationsförmåga.

Vård- och omsorgsutbildningen som kombinationsutbildning tenderar att uppfattas som lämplig eller ej på olika sätt. Det finns de som anser att denna fungerar utmärkt som kombinationsutbildning medan andra menar det omvända. Lerums kommun ser i sina analyser att elever som följt en kombinationsutbildning med vårddyret som yrkesutgång i liten utsträckning återfinns i anställning sex månader efter avslutad utbildning. Man ser här att målgruppen i bästa fall hamnar i korta vikariat, vilket är en allt för osäker anställningsform. Att dessa inte leder till anställning beror helt enkelt på att man i många fall saknar den språkliga kompetens som är nödvändig.

Man är i stort sett överens om vilken språknivå som bör sättas som behörighetsgivande för att kunna påbörja en kombinationsutbildning. Detta beror på vilken yrkesutgång som utbildningen svarar mot. Lägsta nivå bör dock vara att SFI D ska vara avklarat och sedan SVA grund 1-4 beroende på utgång. När det gäller studiebakgrund så önskar man att den studerande bör ha minst sex års skolbakgrund bakom sig för att vara redo för att påbörja en kombinationsutbildning. Andra anser att studiebakgrunden är ovidkommande, och att det i stället är språknivån gällande det svenska språket som bör relateras till.

Merparten av de tillfrågade utbildningssamordnarna följer inte upp sina utbildningar på ett sådant sätt så att man kan svara på huruvida utbildningarna leder till arbete eller inte. Lerums kommun, vilken tidigare nämnts, följer dock upp sina utbildningar inom vuxenutbildningen med bland annat indikatorn *anställning sex*

månader efter avslutad utbildning. Övriga menar att det idag finns för lite evidens och statistik tillgänglig, men att chansen till anställning är betydligt högre med kombinationsutbildning än utan. Man menar dock att man mäter nöjdhet och att den visar på positiva resultat samt att man ”tror” att de flesta kommer i anställning efter avslutad utbildning, även om detta inte följs upp på ett systematiskt sätt.

Relativt få elever efterfrågar vidare studier efter en avslutad kombinationsutbildning, de allra flesta har en anställning och därmed en försörjning som sitt mål med utbildningen. Den som ändå väljer att studera vidare måste dock i stort sett alltid komplettera med teoretiska kurser efter en kombinationsutbildning för att få en behörighet för vidare studier. Samverkan med övriga utbildningsformer är i stort sett obefintlig, någon enstaka utbildningssamordnare samverkar med sina egna YH-utbildningar.

Generellt för alla de tillfrågade kommunerna är att de allra flesta eleverna når målen för utbildningarna och att skolnärvaron definitivt är den avgörande faktorn huruvida målen kommer att nås eller inte. Dessutom verkar social kompetens vara väsentligt viktig för hur och om det kommer att fungera på en arbetsplats eller inte. Man ser också att eleverna i högre utsträckning når målen för yrkerskurserna jämfört med språkkurserna.

De flesta av de tillfrågade utbildningssamordnarna följer dessvärre inte studieavbrott och kan därför inte svara på huruvida hur stor andel som avbryter sina studier, från vilka utbildningar eller varför man gör ett studieavbrott. Dock följer Lerums kommun även denna indikator.

I det stora hela så verkar uppföljning och analys saknas för att på ett fullgott sätt kunna bidra in i det systematiska kvalitetsarbetet när det gäller de flesta kommuners organisering av kombinationsutbildningar.

Elevunderlag

Idagsläget ser det olika ut i regionen, men man spår en relativt låg invandring. Prognosen framgent pekar alltså på att målgruppen för kombinationsutbildningar kommer att sjunka. Detta tillsammans med att de som ändå kommer som nyanlända till Sverige är i högre utsträckning kortutbildade och är därför inte tillräckligt rustade för att påbörja kombinationsutbildningar.

Alla informanter är överens om att det är studieväg 1 och 2 som eleverna följer till allra största delen. När det gäller yrkesutbildningar så är det framförallt de mest välkända utbildningarna som eftersöks, dessa är vård- och omsorg samt barn- och fritid. Tyvärr styrs inte utbudet av rekryteringsbehoven inom regionen i tillräckligt hög grad, vilket det alltid borde göra.